LØRSTED MØLLE

Fæstere, ejere og beboere på Lørsted Mølle gennem tiden.

Fra ca.: år 1500 til år 2010

Møllegården som den så ud i 1923

Billedet er malet i forbindelse med Mads- og Karen Kirstine Godiksen's Guldbryllup i 1923 og er i efterslægtens eje, indrammet i en forgyldt ramme.

Parret ejede og drev Lørsted Mølle fra 1884-1923.

Poul-Einar Helverskov, november 2010.

LØRSTED MØLLE

Lørsted Møllegård år 2003.

De ældste oplysninger om Lørsted Mølle viser, at denne vandmølle eksisterede allerede i 15oo-tallet og at den sikkert også i middelalderen tilhørte Helligånds Kloster i Aalborg, som også ejede Holmsøgård.

Klosteret tog sig af de fattige og syge. Efter reformationen fortsatte klosteret som en stiftelse eller ”hospital” for fattige og syge - altså som en slags plejehjem efter den tids forhold.
Helt op til vore dage fortsatte den gamle institution, men efter at alt jordegods for længst var solgt fra, var der kun en beskeden kapital at gøre godt med, det var jo kun renterne, der måtte bruges. Flere af de gamle bygninger eksisterer endnu.

Vi ved ikke, hvordan det er gået til, at Lørsted Mølle er kommet ind under Aalborg Kloster, men sandsynligvis har det vel været som betaling for forsørgelse af en eller flere gamle eller syge. Klosteret blev oprettet i 1431, så det må være efter den tid, at overdragelsen har fundet sted.

I 1546 blev der optaget et "sandemandstov", et skelbrev for Lørsted mark. Ved den lejlighed blev der fremlagt et endnu ældre dokument, en ”lovhævd”, hvori prioren i Helligåndsklosteret indværger til Holmsøgård, andele i tørvegrøft og lyngslet i kæret sydøst for Lørsted, på nordre side af åen. Holmsøgård havde altså dengang fået ret til tørvegravning på Lørsted jord, fordi gården havde samme ejer som Lørsted Mølle. Senere blev det meget vanskeligt at opretholde denne specielle rettighed. Der oplyses ikke mere, i 1546, om Lørsted Mølle, kun at den første skelsten blev sat midt i strømgangen øst for Lørsted Mølle, siden gik skellet midtstrøms nedad.

Ved reformationen overgik jo alt klostergods til Kronens eje.

Nogle år senere, da ”Riget fattedes penge", begyndte Kronen at sælge ud af det gejstlige gods fra middelalderen. Den 2-2-1561 fik Frank Banner til Kokkedal et mageskifte i stand med Kronen, hvorved han til Kokkedal fik en del bøndergods, som havde tilhørt Almindelig Hospital i Aalborg, bland andet Holmsøgård og Lørsted Mølle.

Møllen beboedes da af Anders Pedersen (fæster i 1561), det er den første møller, vi kender navnet på.

Det er let at forstå, at Kokkedals ejer var interesseret i at få tilknyttet endnu en mølle til godset, foruden Melmølle i Lerup Sogn, som hørte til Kokkedals gamle arvegods. For i hele Torslev Sogn var der, af naturlige årsager, ingen vandmøller. Vindmøller regnede man dengang ikke rigtig med.

I øvrigt oplyses det i den såkaldte ”Markbog” fra 1683, at møllen dengang havde god søgning af bønder der kom fra Øst (Torslev sogn) og Vest for Lørsted.

LØRSTED MØLLE

Der var, ganske vist, en anden vandmølle i Haverslev Sogn, men den var meget lille. Den ejedes af sognepræsten og kunne næsten kun klare at male kornet til præstegården, som dengang havde et stort jordtilliggende. "Gubbenæs Mølle" kaldtes den, den havde kun en lille kværn på ½ alen (31,4 cm.) i diameter og fik vand fra en markdam, som vist lå vest for præstegården.

Kværnen til Lørsted Mølle var i 1683 kun 7/8 alen (54,9 cm.) i diameter og bygningerne var brøstfældige, fordi: "Tømmeret er ganske oprodnet, og taget på møllen gammelt og en del deraf blæst af". Men senere kom møllen i god stand igen. Hertil bidrog nok, at der blev lagt en del jord til fra Holmsø, blandt andet Møllefaldet. Andetsteds tales der om jord fra Borregård. Af jorden betales 4 tønder byg, medens landgilden af selve møllen med dens oprindelige jordtilliggende, var på 20 td. byg, hvilket var forholdsvis meget. De fleste andre vandmøller på egnen havde ikke så stor en landgild.

Gennem Kokkedals jordebøger kan Lørsted Mølle følges helt frem til den blev købt fri fra fæsteforholdet, hvilket skete i 1774 da møllen blev købt af min 4x tipoldefars broder Sognepræst Laurids Nielsen Helverskov.

Møllen fortsatte med at fungere, selv efter at de fleste andre vandmøller var nedlagte. Først i 1886 solgte Mads Godiksen vandretten, men da havde møllen måske i realiteten allerede været nedlagt i nogle år.

Fæstere Ejere og Beboere på Lørsted Mølle:

1. familie på Lørsted Mølle

1561 -???? Anders Pedersen (fæster)var møller ved mageskiftet i 1561.

???? -1618 Christen Pedersen Møller (fæster)nævnes i skattemandtal(skmdt.) 1610-21. Der står i skmdt.: "Uden avl", og det vil altså sige, at det først var efter ham, at møllen blev tillagt jord fra Borregård (eller/og Holmsøgård). En datter blev formentlig gift med:

1618 -1636 Niels Jensen (fæster) Ifølge tingbogen 25-04-1636, kom han fra Odde i Klim. I 1618 havde han givet arveafkald efter forældrene, Jens Nielsen og Maren Larsdatter, som boede der. Hans broder, Christen Jensen og søster Karen boede i Nørgaard i Bejstrup. En datter blev gift med Povl Christensen i Skræm. Svigersøn:

1636 -1660 Laurids Madsen (fæster) Kokkedal skmdt. 1629-42. Sønner: Mads fæstede i 1636 gården matr. 1688 nr. 9 i Lørsted. Laurs fæstede i 1639 et hus i Lørsted. Datter Else Lauridsdatter boede sammen med en søster i møllen ifølge skmdt, 1660 og matr. 166.2, men var "forarmet".

1660 -1662 Thøger Møller nævnes i Kokkedals job. 1662, men mere om ham er ikke fundet. Han kan have været gift med en af ovennævnte to søstre.

Indtil de urolige tider omkr. 1660 har altså kun 1 familie boet på møllen, men derefter kom der nye møllerfamilier til.

LØRSTED MØLLE

1662 -1683 Mikkel Pedersen Møller (fæster) Tingbogen 4.8.1662 fortæller, at han var "rømt" af Mølgårds Mølle (Melmølle), som også ejedes af Kokkedal. Der synes ikke at være blevet afsagt nogen dom i sagen, men Mikkel Pedersen fik i hvert fald lov til at blive boende i Lørsted Mølle. Han var gift med Ane Jensdatter. Børn: Kjeld Mikkelsen, Peder Mikkelsen og en datter gift med Jacob Hardell i Melmølle.

2. familie på Lørsted Mølle

1683 -1691 Peder Olesen (fæster) Kokkedals job. 1683, 1691, skmdt. 1682. Gift med Maren Kjeldsdatter. Børn: Anne og Maren, og:

1691 -1748 Ole Pedersen Møller (fæster) Kokkedals job. 1703. Født 1664, død 04-12-1747. Gift med Karen Christensdatter, skiftet efter hende findes i Kokkedals skifter 05-09-1752. Børn: Ugift søn Christen, død i 1772, og:

1748 -1772 Peder Olesen Møller (fæster) der står for gården ifølge Kokkedals job. 1759. Han havde da foruden møllens tilliggende jord også fæstet en "rytterbolig", dvs. et hus, der havde været beboet af en rytter af den faste rytterhær. Født i Lørsted år 1700, død 08-12-1772 (se også Kokkedals skifter 15-12-1772).

1772 – 1774 Fæster kendes ikke i denne periode. (1 år og 1 Måned)

3. familie/ejer af Lørsted Mølle

1774 - 1775 Møllen købes af Sognepræst for Bejstrup og Haverslev sogne, Laurids Nielsen Helverskov i 1774.

1775 - 1793 Broderen Christen Nielsen Helverskov (Møller) driver møllen. Han er født i Svenstrup 18-07-1728, død i Lørsted Møllegård 20-02-1793. Børn: Elisabeth Kirstine *1768, Niels *1771, Anders *1775, Lauritz *1777, Christen *1779 og Else Marie *1781.
Min 4*Tipoldefar.

1793 - 1836 Niels Christensen Helverskov (Ålegård skifter 18.4.1796) Født i Svenstrup 12/05/1771, død i Lørsted Møllegård 18/07/1836, Søn af Christen. Børn: Else Marie *1800, Christen *1803, Maren *1805, Lars Christian *1807, Laurs *1810 og Marie *1813.
Min 3*Tipoldefar

1834 - 1855 Christen Nielsen Helverskov født i Lørsted 08/06/1803, død i Lørsted Møllegård 27/02/1855. Søn af Niels og broder til min 2*Tipoldefar – Lars Christian Helverskov, født i Lørsted Møllegård d. 06-09-1807.
Efter Christen Nielsen Helverskov's død, gifter hans enke Inger Marie Christensdatter sig med Jens Frederiksen d. 30-11-1855.

1855 – 1872 Jens Frederiksen er født i Poulholm, Blær Sogn i 1826. Inger Marie Christensdatter dør 14-04-1872.
Jens Frederiksen gifter sig igen 08-11-1872 med Ellen Marie Christensen, født 02-04-1843. Hun er datter af Christen Jensen Smed i Lørsted og søster til Christen Christensen, der er gift med min Tipoldemor Maren Larsdatter Helverskov.

1872 – 1883 Jens Frederiksen og Ellen Marie Christensen driver møllen til de afhænder den, og bosætter sig på en gård i Komdrup Sogn i Aalborg Amt.

1883 – 1884 Ejes gården af en ”Gårdhandler”

4. familie/ejer af Lørsted Mølle

1884 – 1923 Mads Godiksen født i Gøttrup, Thisted Amt, 08-03-1852, død på Lørsted Mølle 22-01-1927. Hans hustru Karen Kirstine Godiksen f. Jensen dør på Lørsted Mølle 28-02-1933

1923 – 1952 Jens Jensen er født i Kollerup, Thisted Amt, 17-12-1890 gift med Mads Godiksen’s datter Ane Dusine Jensen f. Godiksen født 09-07-1896 i Lørsted.

1952 – 1955 Johannes H. Sørensen forpagter møllen. Han er gift med Jens Jensens datter Karen Kirstine Jensen Født 06-03-1925.

1955 – 1988 Johannes H. Sørensen og Karen Kirstine Jensen ejer og driver møllen.

5. familie/ejer af Lørsted Mølle

1988 – 2000 Jørgen Frandsen Nielsen og hans fætter Gert Frandsen ejer og driver møllen. Møllen er købt af dem d. 12-04-1988.

6. familie/ejer af Lørsted Mølle

2000 – 2002 Peter Martin Bliksted Andersen ejer møllen fra d. 26-04-2000. Han ejer også nabogården mm.

7. familie/ejer af Lørsted Mølle

2002 – 2005 Står Anna Skov (muligvis fra Brovst) som ejer af møllen. Købt d. 30-04-2002.

8. familie/ejer af Lørsted Mølle

2005 - ? Ejes ejendommen af Timo Fosdal som har købt den d. 15-03-2005.
Omkring 2009 nedrives flere bygninger, blandt andet den gamle bygning der lå vinkelret på den oprindelige mølle og det er planen at flere skal væk.
Konklusionen må være at Lørsted Mølle ikke længere eksisterer efter 2010.

Lørsted Mølle er endeligt nedlagt

Efter at have set og fotograferet Lørsted Mølles bygninger i 2003, og igen i 2010, er det meste af møllegården nu næsten væk.

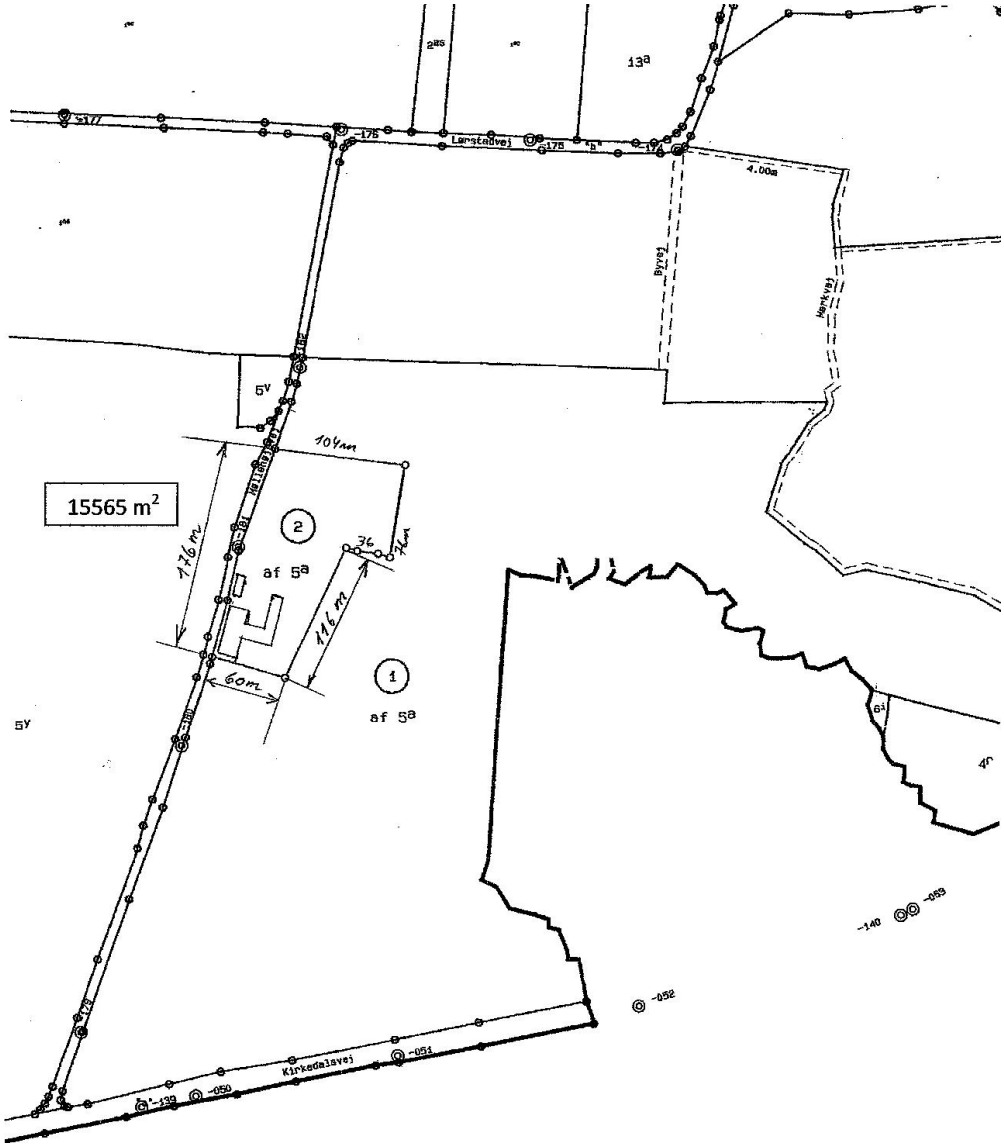

Udstykningen som den ser ud i dag, de oprindelige omkringliggende marker tilhører i dag andre ejere, bl.a. Peter Martin Andersen. (målene er beregnede og kan afvige fra virkeligheden)

LØRSTED MØLLE

Nedenfor ses hvordan bygningerne ved ”Lørsted Mølle” så ud indtil 2003, hvor jeg heldigvis nåede at tage nogle billeder inden nedrivningen.

Set fra sydøst

Set fra sydvest

LØRSTED MØLLE

Set fra sydvest

LØRSTED MØLLE

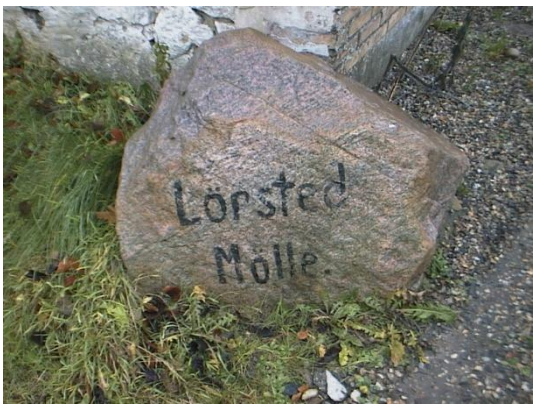

Mølleåen.

Resterne af det gamle møllehjuls fundament ses midt i billedet

LØRSTED MØLLE

Matrikelnumre og ejere i starten af 1800-tallet

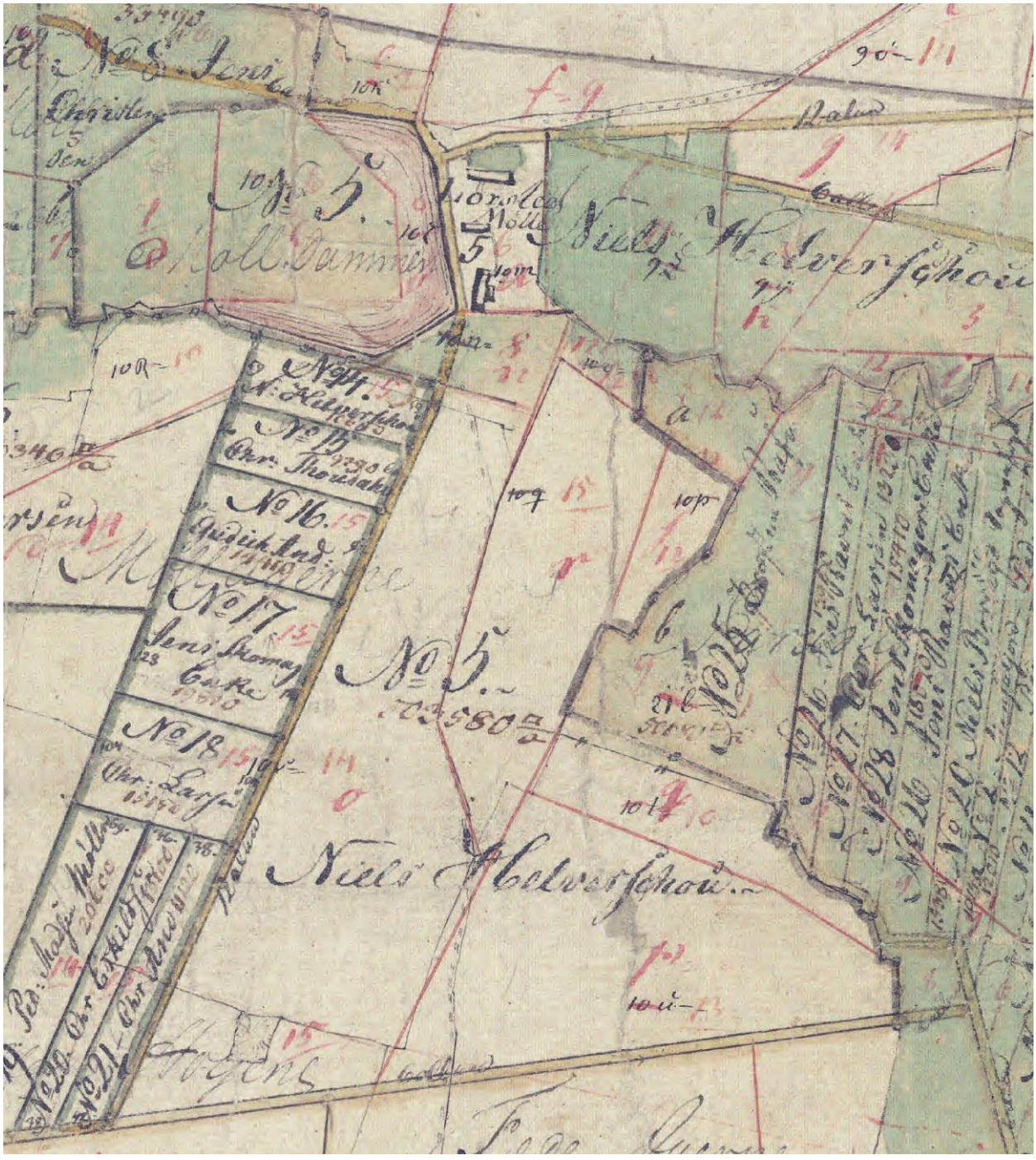

LØRSTED MØLLE

Min 2x Tipoldefar Christen Jensen Smed, matrikelnummer 6 i Lørsted by, er far/svigerfar til mine Tipoldeforældre Christen Christensen og Maren Larsdatter Helverskov

LØRSTED MØLLE

Relevante folketællinger:

FT 1787, Hjørring, Haverslev, Lörstæd Bÿe, Lörstæd Mölle					
Matr.	Navn	f. dato	Civilstand	Familie	Erhverv
5a	Christen Nielsen (Helverskov)	58 år	Enkemand	Husbonde	Fæstebonde af en liden Mölle
	Lisbeth Christensdatter (Elisabeth Kristine)	21 år	Børn af 1ste ægteskab	Ugift	
	Niels Christensön	15 år	Børn af 1ste ægteskab	Ugift	
	Anders Christensön	11 år	Børn af 1ste ægteskab	Ugift	
	Laurs Christensön	9 år	Børn af 1ste ægteskab	Ugift	
+ 1 tjenestefolk					

FT 1801, Hjørring, Haverslev, Lørsted by,					
Matr.	Navn	f. dato	Fødested	Familie	Erhverv
5a	Niels Helmerskov	31 år		Husbonde	Bonde og gårdbeboer og har en vandmølle
	Maren Larsdatter	27 år		Hans kone	
	Else Marie Nielsdatter	1 år		Deres datter	
	Anders Helmerskov	26 år		Husbondens broder	National rytter
	Lars Helmerskov	24 år		Husbondens broder	
+ 2 tjenestefolk					

FT 1834, Hjørring, Haverslev, Lørsted, Mølle					
Matr.	Navn	f. dato	Fødested	Familie	Erhverv
	Christen Nielsen Helverskov	32 år			Lever af møllen og gaardens jorder
	Niels Chr. Helvershou	65 år			Hans fader der af ham forsørges
	Lars Christian Nielsen Helverskov	26 år			Den sidstes søn, tjenestekarl
+ 3 tjenestefolk					

FT 1850, Hjørring, Haverslev, Lørsted, Gaard					
Matr.	Navn	f. dato	Fødested	Familie	Erhverv
	Christen Nielsen Helverskov	47 år	Løersted Mølle	Huusfader	Gaardmand og Møller
	Inger Marie	36 år	Holmsøe	Hans kone	
	Niels Møller	14 år	Løersted	Deres barn	
	Maren Larsdatter	11 år	Løersted	Deres barn	
	Christen	9 år	Løersted	Deres barn	
	Lars Peter	6 år	Løersted	Deres barn	
	Anders Christensen	2 år	Løersted	Deres barn	
+ 4 tjenestefolk					

FT 1855, Hjørring, Haverslev, Tandrup, Lørsted Mølle,1					
Matr.	Navn	f. dato	Fødested	Familie	Erhverv
	Christen Nielsen Helverskov	55 år	I sognet	Huusfader	Gaardmand og Møller
	Inger Marie Christensdatter	41 år	I sognet	Hans kone	
	Niels Christensen	19 år	I sognet	Deres barn	
	Maren Larsdatter Christensen	16 år	I sognet	Deres barn	
	Christen Christensen	14 år	I sognet	Deres barn	
	Lars Peter Christensen	11 år	I sognet	Deres barn	
+ 3 tjenestefolk					

FT 1860, Hjørring, Haverslev, Lørsted by, Gaard					
Matr.	Navn	f. dato	Fødested	Familie	Erhverv
	Jens Fredericksen	37 år	Poulholm	Huusfader	Gaardmand og Møller
	Inger Marie Christensdatter	46 år	Her i sognet	Hans kone	
	Christen Christensen Helverschou	19 år	Her i sognet	Deres barn	
	Lars Peter Christensen	16 år	Her i sognet	Deres barn	
	Maren Christensen Helverschou	22 år	Her i sognet	Deres barn	
	Anders Fredericksen	1 år	Her i sognet	Deres barn	
+ 3 tjenestefolk					

LØRSTED MØLLE

FT 1870, Hjørring, Haverslev, Haverslev, Gaard,93, Lørsted Mølle					
Matr.	Navn	f. dato	Fødested	Familie	Erhverv
	Jens Frederiksen	44 år	Blær Sogn	Huusfader	Jordbruger, Møller
	Inger Maria Christensdatter	55 år	Her i sognet	Hans kone	
	Anders Frederiksen	10 år	Her i sognet	Deres barn	
	Lars Peter Frederiksen	25 år	Her i sognet	Tyende	
+ 6 tjenestefolk					

FT 1880, Hjørring, Haverslev, Lørsted by, Gaard, Lørsted Mølle					
Matr.	Navn	f. dato	Fødested	Familie	Erhverv
	Jens Frederiksen	54 år	Blære Sogn	Huusfader	
	Ellen Marie Christensdatter	36 år	Her i sognet	Hans kone	
	Anders Frederiksen	20 år	Her i sognet	Deres barn	
	Christian Ingvard Frederiksen	6 år	Her i sognet	Deres barn	
	Niels Frederiksen	5 år	Her i sognet	Deres barn	
	Mette Marie Frederiksen	4 år	Her i sognet	Deres barn	
	Frederik Christian Richard Frederiksen	2 år	Her i sognet	Deres barn	
	Christen Jensen Frederiksen	Under 1 år	Her i sognet	Deres barn	
+ 4 tjenestefolk					

FT 1890, Aalborg, Komdrup, Komdrup by og sogn, 6					
Matr.	Navn	f. dato	Fødested	Familie	Erhverv
	Jens Frederiksen	63 år	Blære Sogn	Huusfader	Gårdejer
	Ellen Marie Frederiksen f. Christensen	46 år	Haverslev	Gift	Medhjælperske
	Anders Frederiksen	30 år	Haverslev	Ugift søn	Medhjælper
	Christian Ingvard Frederiksen	16 år	Haverslev	Ugift søn	Medhjælper
	Frederik Christian Rikkard Frederiksen	12 år	Haverslev	Ugift søn	Medhjælper
	Mette Marie Frederiksen	14 år	Haverslev	Ugift datter	Medhjælperske
	Marie Elevemine Kristine Mariane Frederiks.	1 år	Komdrup	Ugift datter	
+ 4 tjenestefolk					

FT 1901, Hjørring, Haverslev, Lørsted, Lørsted, 5a,121					
Matr.	Navn	f. dato	Fødested	Familie	Erhverv
5a	Mads Godiksen	08-03-1852	Gøttrup, Thisted Amt	Husfader	Gårdejer
	Karen Kirstine Jensen	30-05-1850	Ketterup	Husmoder	Husgjerning
	Martinus Godiksen	12-02-1881	Vreilev, Hjørring	Barn	
	Ane Marie Godiksen	30-041883	Haverslev, Hjørring	Barn	
	Kirstine Marie Godiksen	26-03-1890	Haverslev	Barn	
	Laust Godiksen	23-05-1892	Haverslev	Barn	
	Ane Dusine Godiksen	23-05-1896	Haverslev	Barn	
+ 3 tjenestefolk					

FT 1906, Hjørring, Haverslev, Lørsted, Lørsted, 5a,14					
Matr.	Navn	f. dato	Fødested	Familie	Erhverv
5a	Mads Godiksen	08-03-1852		Husfader	Gårdejer
	Karen Kirstine Jensen	30-05-1850		Husmoder	Husgjerning
	Niels Godiksen	20-07-1874		Søn	
	Chr. Tværgaard Godiksen	03-05-1885		Søn	
	Ane Marie Godiksen	30-041883		Datter	
	Kirstine Marie Godiksen	26-03-1890		Datter	
	Laust Godiksen	23-05-1892		Barn	
	Ane Dusine Godiksen	23-05-1896		Barn	
+ 3 tjenestefolk					

FT 1911, Hjørring, Haverslev, Haverslev, 5a,12					
Matr.	Navn	f. dato	Fødested	Familie	Erhverv
5a	Mads Godiksen	08-03-1852		Husfader	Gårdejer
	Karen Kirstine Jensen	30-05-1850		Husmoder	Husgjerning
	Niels Godiksen	20-07-1874		Søn	
	Laust Godiksen	23-05-1892		Søn	
	Ane Marie Godiksen	30-041883		Datter	
	Ane Dusine Godiksen	23-05-1896		Barn	
+ 4 tjenestefolk					

FT 1921, Hjørring, Haverslev, Lørsted, Mølle					
Matr.	Navn	f. dato	Fødested	Familie	Erhverv
5a	Mads Godiksen	08-03-1852	Gøttrup, Thisted	Husfader	Landmand
	Karen Kirstine Jensen	30-05-1850	Kettrup, Thisted	Husmoder	

	Niels Godiksen	20-07-1874	Lørsted	Barn	
	Laust Godiksen	23-05-1892	Lørsted	Barn	
	Anna Godiksen	09-07-1896	Lørsted	Barn	
+ 4 tjenestefolk					

FT 1925, Hjørring, Haverslev, Lørsted,					
Matr.	Navn	f. dato	Fødested	Familie	Erhverv
5a	Mads Kristian Godiksen	08-03-1852		Husfader	
	Karen Kirstine Jensen	30-05-1850		Husmoder	
5a	Jens Jensen	07-12-1890	Kollerup, Thisted	Husfader	
	Ane Dusine Jensen (f. Godiksen)	09-07-1896	Haverslev, Hjørring	Husmoder	
	Karen Kirstine Jensen	06-03-1925	Haverslev	Barn	
	Laust Nielsen Godiksen	23-05-1892	Haverslev	Slægtning	
+ 4 tjenestefolk					

Materiale:

I den indledende tekst er der taget udgangspunkt i Dokument A: 1108 – E 31 160 – Haverslev fra Lokalhistorisk Arkiv, skrevet af P. Rønn Christensen d. 11.11.1986, med diverse små ændringer.

Der er ligeledes lånt lidt fra Hans Henning Eriksens hjemmeside, vedrørende møllerslægten "Olesen", inklusiv et billede.

Tak til:
Anne Christensen (efterkommer af Mads Godiksen), Fjerritslev for stor hjælp med at finde materialer, blandt andet skrift fra lokalhistorisk Arkiv og billedmateriale.

Ligeledes tak til Peter Martin Andersen og Hustru Kirsten Andersen for forskellige kort og oplysninger om ejerforhold mv.